

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobkyně **N., spol. s r. o.**, zastoupené Mgr. Ing. Markem Němcem, advokátem se sídlem Nádražní 106, 264 01 Sedlčany, proti žalovanému **Úřadu průmyslového vlastnictví**, se sídlem Antonína Čermáka 2a, 160 00 Praha 6, proti rozhodnutí předsedy žalovaného ze dne 9. 1. 2002, č. j. PV 1990-4519, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. 12. 2005, č. j. 10 Ca 176/2005 - 39,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 22. 5. 2001 zamítl žalovaný návrh žalobkyně na zrušení patentu č. 279185 s názvem „Z. p. z. v. d.“. Rozklad, jímž žalobkyně napadla toto rozhodnutí, předseda žalovaného zamítl dne 9. 1. 2002 a rozhodnutí vydané v I. stupni potvrdil.

Žalobkyně se domáhala zrušení rozhodnutí o rozkladu žalobou podanou u Vrchního soudu v Praze; ten o věci nerozhodl do 31. 12. 2002, a věc tak přešla v souladu s § 132 soudního řádu správního na Nejvyšší správní soud. Nejvyšší správní soud žalobu odmítl podle § 46 odst. 2 a § 68 písm. b) s. ř. s. usnesením ze dne 23. 6. 2003, neboť dospěl k závěru, že napadeným rozhodnutím žalovaný rozhodl v soukromoprávní věci; poučil též žalobkyni o tom, že se může domáhat novou žalobou rozhodnutí v občanském soudním řízení a o tom, že účinky dosavadních procesních úkonů zůstanou zachovány, pokud bude žaloba podána u soudu příslušného podle § 249 a § 250 o. s. ř. do jednoho měsíce od právní moci usnesení. Žalobkyně v rozporu s poučením nepodala žalobu k soudu příslušnému podle § 240 a § 250

o. s. ř., nýbrž ji dne 26. 8. 2003 podala k Městskému soudu v Praze jako soudu jednajícimu ve správním soudnictví. I tento soud žalobu odmítl usnesením ze dne 18. 9. 2003 a opětovně žalobkyni poučil o možnosti podat žalobu u okresního (obvodního) soudu do jednoho měsíce. Žalobkyně nato ve lhůtě podala žalobu u Obvodního soudu pro Prahu 4, který předložil věc zvláštnímu senátu zřízenému podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, s tím, že není věcně příslušný. Zvláštní senát vyslovil usnesením ze dne 19. 5. 2005, že příslušný rozhodnout o žalobě je soud ve správním soudnictví; současně zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 9. 2003.

Městský soud žalobu odmítl usnesením ze dne 21. 12. 2005. Jelikož se žalobkyně po odmítnutí své žaloby u Nejvyššího správního soudu neobrátila na příslušný obvodní soud, ale na soud správní, nebyl ohledně této žaloby vyvolán kompetenční spor, v jehož rámci by bylo zrušeno usnesení Nejvyššího správního soudu o odmítnutí žaloby: v takovém případě by byla zachována lhůta z titulu včasného podání žaloby u Vrchního soudu v Praze a o žalobě by věcně rozhodoval Nejvyšší správní soud. V důsledku nesprávného procesního postupu žalobkyně se tak ovšem nestalo, a městský soud tedy nemohl rozhodovat o původní žalobě, nýbrž až o žalobě podané dne 26. 8. 2003, která byla podána opožděně.

Proti usnesení podala žalobkyně kasační stížnost; namítla zde, že usnesení zasahuje do jejího práva na svobodu podnikání a práva domáhat se u soudu přezkumu správního rozhodnutí. Žalobkyně opakovaně podávala svou žalobu u různých soudů, žádný z nich ji však dosud věcně neprojednal. Naposledy ji odmítl Městský soud v Praze, který již žalobkyni nedal možnost podat žalobu u jiného soudu. Tím byl porušen § 2 s. ř. s., čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod; právo na přístup k soudu totiž nelze vykládat restriktivně a omezovat je formálními požadavky. Soud porušil rovněž § 5 odst. 1 a 5 zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, když nerespektoval povinnost rozhodnout o žalobě věcně, kterou mu zvláštní senát uložil usnesením ze dne 19. 5. 2005. Rozhodnutí je navíc i zmatečné: soud totiž odmítl žalobu jen proto, že žalobkyně již dne 25. 9. 2003 podala žalobu do veřejnoprávní větve správního soudnictví, a řídila se tedy poněkud neurčitým poučením Nejvyššího správního soudu jen částečně. Žalobkyni nesmí být k újmě správnost jejího právního názoru, který předstihl judikaturu, a to také proto, že poučení není „normativní“, nenabývá právní moci a neváže strany tak, jak si to vysvětlil městský soud. Navíc lze mít za to, že žalobkyně se poučením řídila, neboť v poučení se hovoří o soudu „příslušném“, nikoli o konkrétním soudu; soudem příslušným je pak podle ustálené judikatury soudů i podle rozhodnutí zvláštního senátu ze dne 19. 5. 2005 právě Městský soud v Praze. Žalobkyně ostatně již jednou podala svou žalobu do veřejnoprávní větve soudnictví (k Vrchnímu soudu v Praze) včas, a pokud snad v následném vývoji judikatury nastaly nějaké procesní komplikace, byly všechny zhojeny právě zmíněným usnesením zvláštního senátu ze dne 19. 5. 2005. Žalobkyně proto navrhla, aby usnesení Městského soudu v Praze bylo zrušeno a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti zejména zdůraznil, že Městský soud v Praze byl povinen zkoumat podmínky řízení i přesto, že zvláštní senát vyslovil jeho příslušnost k rozhodování ve věci. Jakkoli má žalovaný za to, že ve věci měl správně rozhodovat Nejvyšší správní soud, na nějž přešla působnost z Vrchního soudu v Praze, je nepochybné, že po odmítnutí věcné příslušnosti tímto soudem by o tom musel rozhodnout zvláštní senát. Bylo věcí žalobkyně, že nevyvolala kompetenční spor, v němž by bylo určeno, že příslušný je soud ve správním soudnictví, a rozhodnutí Nejvyššího správního soudu

by bylo zrušeno, ale že podala zcela novou žalobu u Městského soudu v Praze. I když poučení nemá „*normativní povahu*“, ale je upozorněním na další zákonem povolený postup v řízení, je nutno jiný než doporučený postup, který žalobkyně zvolila, považovat za *contra legem*. Ve věci původně podané žaloby doručené Vrchnímu soudu v Praze dne 16. 4. 2002 rozhodl Nejvyšší správní soud dne 23. 6. 2003 a toto rozhodnutí je pravomocné. Pokud měla žalobkyně zájem na tom, aby byla její žaloba projednána, měla postupovat způsobem naznačeným v poučení, a nikoli podávat novou žalobu. Kasační stížnost by proto podle názoru žalovaného měla být zamítnuta.

Kasační stížnost není důvodná.

Námítka, podle níž napadené usnesení zasahuje do práva žalobkyně na svobodu podnikání, není příliš jasná. Žalobkyně ji ve své kasační stížnosti dále rozvíjí poukazem na některé aspekty sporu o patent, rozhodnutí o němž bylo předmětem žaloby; to však není na místě, protože Městský soud v Praze nerozhodoval věcně a nezkoumal, zda byl návrh žalobkyně na zrušení patentu zamítnut právem. Zásahy do majetkové sféry, o nichž se žalobkyně též zmiňuje, plynou z jejích soukromoprávních vztahů k majitelům patentu, a to už vůbec není doménou správních soudů. K přezkoumání námítky, podle níž Městský soud v Praze porušil právo žalobkyně domáhat se u soudu přezkumu správního rozhodnutí, je Nejvyšší správní soud naopak povolán; přisvědčit žalobkyni však nemůže.

S účinností soudního řádu správního (1. 1. 2003) se dříve jednotný přezkum veškerých rozhodnutí správních orgánů, vykonávaný obecnými soudy podle někdejší části páté občanského soudního řádu, rozštěpil do dvou režimů. Na dosavadní podobu přezkumu navázaly (byť s podstatnými změnami – plná jurisdikce, možnost změnit trest za správní delikt, kasační stížnost jako opravný prostředek) soudy jednající ve správním soudnictví a postupující podle soudního řádu správního. Přezkoumávat jim přísluší rozhodnutí, jimiž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují veřejná subjektivní práva fyzických a právnických osob. Naproti tomu novelizovaná část pátá občanského soudního řádu přinesla nový režim rozhodování soudů ve věcech, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných a obchodních vztahů a o kterých již dříve pravomocně rozhodl správní orgán. Jediným kritériem pro určení věcné příslušnosti soudu, u nějž může žalobce napadnout rozhodnutí správního orgánu, je povaha vztahu, o němž správní orgán rozhodoval. Odlišit rozhodnutí o veřejném subjektivním právu od rozhodnutí v soukromoprávní věci bývá často obtížné: samotné soudy si v mnohých případech teprve vyjasňují, jakou povahu mají ta či ona rozhodnutí (jak tomu ostatně bylo i v situaci žalobkyně). Nelze tedy připustit, aby žalobce byl zbaven možnosti podat žalobu u věcné příslušného soudu v případě, kdy se ve lhůtě stanovené zákonem obrátil na soud, ovšem právě na ten nesprávný, a než mu soud tuto skutečnost sdělil (formou zastavení řízení či odmítnutí žaloby), lhůta již dávno uplynula. Proto zákonodárce vložil jak do občanského soudního řádu, tak do soudního řádu správního ustanovení, která mají ochránit žalobce před nepříznivými procesními důsledky této úpravy.

Městský soud v Praze na všechna tato ustanovení odkázal; postačí proto shrnout, že lhůta pro podání žaloby je zachována jen tehdy, pokud žalobce do jednoho měsíce od právní moci usnesení o odmítnutí žaloby (srov. § 46 odst. 2 s. ř. s. a § 82 odst. 3 s. ř. s.) či usnesení o zastavení řízení (srov. § 72 odst. 3 s. ř. s. a § 104b odst. 1 o. s. ř.) podá žalobu opětovně, tentokrát k soudu příslušnému, který bývá označen v poučení usnesení. Žalobce tedy nepozbývá přístupu k soudu jen proto, že napoprvé volil nesprávně;

to ovšem předpokládá, že se bude plně řídit poučeními soudů a nepodá další žalobu k soudu podle vlastního uvážení. Žalobkyně městskému soudu vytýká, že svou žalobu podávala opakovaně, a přesto ji žádný soud neprojednal; pouhý fakt opakovaného podávání žaloby k různým soudům však ještě nezakládá nárok na meritorní projednání, pokud žalobkyně nerespektovala pokyn soudu k dalšímu procesnímu postupu. Lze jistě souhlasit s tím, že právo na přístup k soudu není možné vykládat restriktivně, jak žalobkyně zdůrazňuje; i toto právo však má své meze, a rozhodla-li se žalobkyně pro postup odlišný od postupu doporučeného soudem, musí nést i následky tohoto svého počínání.

Nejvyšší správní soud v poučení svého usnesení ze dne 23. 6. 2003 uvedl doslova, že účinky dosavadních procesních úkonů zůstanou zachovány, pokud bude žaloba podána „*k soudu příslušnému podle ustanovení § 249 a § 250 o. s. ř.*“. Není tedy jasné, v čem žalobkyně spatřuje neurčitost tohoto poučení. Je pravda, že zde nebyl označen konkrétní věcně a místně příslušný soud, ovšem z § 249 a § 250 o. s. ř. jednoznačně plynulo, že k řízení jsou příslušné okresní (v hlavním městě Praze pak obvodní) soudy, kdežto krajské soudy (v hlavním městě Praze pak Městský soud v Praze) rozhodují jako soudy prvního stupně jen ve věcech vkladu práva k nemovitostem. Ostatně § 46 odst. 3 s. ř. s. požaduje pouze tolik, aby byl v poučení označen „*věcně příslušný soud*“, aniž říká, jak se to má stát. Podle názoru zdejšího soudu je tento požadavek splněn jak konkrétním označením typu soudu, tak i přesným odkazem na příslušné kompetenční ustanovení občanského soudního řádu jako v projednávané věci.

Pokud pak žalobkyně prohlašuje, že poučení není „*normativní*“ – ať už tím má na mysli cokoli – je nutno uvést, že účastník jakéhokoli řízení před správním orgánem či před soudem se nikdy nemusí řídit poučením, které mu umožňuje zvrátit vydané nepříznivé rozhodnutí (typicky jde o poučení o opravném prostředku): je totiž jen na něm, zda svá práva bude dále uplatňovat, nebo zda se smíří s dosaženým výsledkem. Pokud se však rozhodne pokračovat v řízení, je v jeho vlastním zájmu, aby dbal poučení a postupoval podle něj: jinak hrozí, že o možnost dosáhnout příznivějšího rozhodnutí přijde. Žalobkyně je přesvědčena o tom, že se poučením řídila; to je však poněkud nepřesné, protože žalobkyně vpravdě podala novou žalobu, ovšem nikoli k obvodnímu soudu rozhodujícímu v občanském soudním řízení (ostatně ani k jakémukoli jinému věcně příslušnému soudu rozhodujícímu v občanském soudním řízení) nýbrž k Městskému soudu v Praze rozhodujícímu ve správním soudnictví.

Není správný ani názor žalobkyně, podle nějž jí nemůže být na újmu to, že svým postupem předstihla judikaturu – tedy že spor o zrušení patentu považovala za spor o veřejné subjektivní právo, jak to později vyslovil i zvláštní senát. To, jak se judikatura později vyvinula, je pro hodnocení postupu žalobkyně nepodstatné. O tom, zda lhůta k podání žaloby zůstala zachována, rozhoduje skutečně jen to, zda žalobkyně dodržela postup popsany v poučení, a to se nestalo. Dále zdejší soud musí zdůraznit, že zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, rozhoduje o kompetenčním sporu podle skutkového a právního stavu existujícího ke dni jeho rozhodnutí (srov. usnesení zvláštního senátu ze dne 24. 11. 2004, č. j. Konf 3/2003 - 18, publikované pod č. 485/2005 Sb. NSS) a jeho závěry neplatí *ex tunc*. Jakékoli následné rozhodnutí zvláštního senátu, které vyvolalo i změnu judikatury správních soudů, tak nemůže zhojit nesprávný postup žalobkyně. Koneckonců v projednávané věci není spor o to, jaký měla žalobkyně v dané fázi řízení názor na povahu rozhodnutí o zrušení patentu a zda se tento názor v průběhu času ukázal jako správný, protože byl potvrzen orgánem k tomu nejpovolanějším, ale o to, zda žalobkyně dodržela jedinou nutnou podmínku

k zachování lhůty pro podání žaloby ve smyslu § 46 odst. 2 s. ř. s. Konečně je nutno vyvrátit i výtku, podle níž Městský soud v Praze odmítnutím žaloby nerespektoval svou povinnost rozhodnout o žalobě věcně. Přiřkne-li zvláštní senát příslušnost k rozhodování některé ze stran kompetenčního sporu, neznamená to nutně, že věc bude u takto označeného orgánu projednána meritorně, ačkoli to nepochybně bude nejběžnější případ. Usnesení zvláštního senátu, jímž se řeší kompetenční spor, přináší absolutní jistotu pouze v negativním smyslu – tedy v otázce, která ze stran sporu se věci už *nemá* zabývat žádným způsobem. Orgán, jehož příslušnost byla vyslovena, je i v této situaci povinen zkoumat podmínky řízení, jak správně podotýká žalovaný. Výrok zvláštního senátu totiž říká pouze to, zda věc spadá do pravomoci soudů, nebo do pravomoci správních orgánů, zda je věcně příslušný soud v občanském soudním řízení, nebo soud ve správním soudnictví. Podmínky řízení u jednotlivých orgánů zvláštní senát nezkoumá, a ani to není jeho úkolem; naopak orgán, který byl v usnesení zvláštního senátu označen jako orgán příslušný, to udělat musí, a též z toho vyvodit důsledky. To Městský soud v Praze učinil, a zdejší soud se s jeho postupem ztotožňuje.

Žalobkyně se svými námitkami tedy neuspěla; jelikož v řízení o kasační stížnosti nevyšly najevo žádné vady, k nimž je nutno přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou. O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalovanému pak v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. srpna 2007

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu